

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

๑. หลักเกณฑ์การขานัดของโจทก์ (บรรยายในครั้งที่แล้ว)
๒. หลักเกณฑ์การร้องขอให้ศาลยกคดีของโจทก์ขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่

 มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง บัญญัติว่า “คดีที่ศาลได้ยกฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าโจทก์มาร้องภายในสิบห้าวัน นับแต่วันศาลยกฟ้องนั้น โดยแสดงให้เห็นได้ว่ามีเหตุสมควรจึงมาไม่ได้ ก็ให้ศาลยกคดีนั้นขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่”

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

✈ วรรคสอง ของมาตรา ๑๖๖ นี้ สามารถนำไปใช้บังคับแก่ การพิจารณาและตรวจพยานหลักฐานได้โดยอนุโลมด้วย ทั้งนี้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๑ และ ๑๗๓/๒ วรรคหนึ่ง

✈ ฉะนั้น หากศาลยกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาตามกำหนด ในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง วันนัดพิจารณา หรือวันนัดตรวจ พยานหลักฐาน โจทก์ย่อมมีสิทธิร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้น ไต่สวนมูลฟ้อง พิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

การที่ศาลจะยกคดีขึ้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ นั้น ต้องเป็นคดีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัด โดยโจทก์ต้องร้องขอต่อศาลภายใน ๑๕ วัน นับแต่ วันที่ศาลพิพากษายกฟ้อง และต้องแสดงเหตุ สมควรต่อศาลว่าเพราะเหตุใดจึงมาศาลในวันนัด ดังกล่าวไม่ได้ให้ครบถ้วน ขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๑) ต้องเป็นคดีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง

♡ การยกฟ้องต้องเป็นกรณีที่โจทก์ไม่มาศาลในวันนัดได้
สวนมูลฟ้อง นัดพิจารณา หรือนัดตรวจพยานหลักฐาน
เท่านั้น

♡ หากถูกยกฟ้องเพราะเหตุอย่างอื่นนอกเหนือจากเหตุ
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ โจทก์ย่อมไม่อาจร้องขอให้ยกคดี
ขึ้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๗๓๘/๒๕๒๘

โจทก์และพยานโจทก์ไม่มาศาล แต่ทนายโจทก์มอบฉันทะให้
เสมียนทนายนำคำร้องมายื่นต่อศาลขอเลื่อนการไต่สวนมูลฟ้อง
ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อนและถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาเพื่อ
ไต่สวนให้เห็นว่าคดีโจทก์มีมูลและพิพากษายกฟ้อง ดังนี้ โจทก์
จะมาร้องขอให้ยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา
๑๖๖ มิได้ เพราะมิใช่เป็นกรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะเหตุโจทก์ไม่
มาศาลตามกำหนดนัด

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๔๕/๒๕๓๖

ศาลชั้นต้นนัดสืบพยานโจทก์ได้ ๒ นัด และสืบพยานโจทก์ได้ ๓ ปากแล้ว ในนัดต่อมาทนายโจทก์ยื่นคำร้องขอเลื่อนคดีอ้างว่าป่วย จำเลยคัดค้านว่ามีได้ป่วยจริง ศาลชั้นต้นให้จำศาลไปตรวจสอบอาการของทนายโจทก์แต่ไม่พบ จึงมีคำสั่งยกคำร้องขอเลื่อนคดีและถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ ให้งดสืบพยานโจทก์แล้วนัดสืบพยานจำเลย มีใช้กรณีศาลมีคำสั่งตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖, ๑๘๑ เพราะเป็นเรื่องโจทก์ขอเลื่อนคดีแล้วศาลไม่ให้เลื่อน หาใช้โจทก์ไม่มาตามนัดศาลจึงยกฟ้องไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หมายเหตุ เมื่อการที่โจทก์ไม่มาศาลเข้าเกณฑ์ที่ศาลจะยกฟ้องโจทก์ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ แต่ศาลกลับยกฟ้องโดยถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ เช่นนี้ โจทก์ยังมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้พิจารณาใหม่ได้ (ฎีกาที่ ๗๗๒/๒๕๒๘)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๗๓๖/๒๕๕๑

ผู้ร้องไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนคำร้องขอคืนของกลาง กรณีจึงต้องด้วย
ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑ ศาลชั้นต้นชอบที่จะยกคำร้อง
และผู้ร้องมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ ฉะนั้น การ
ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าผู้ร้องทราบนัดแล้วไม่มาศาล ถือว่าผู้ร้องไม่มีพยาน
มาศาลและให้ยกคำร้องจึงเป็นการไม่ชอบ แม้ศาลชั้นต้นจะยกคำร้องของ
ผู้ร้องโดยถือว่าผู้ร้องไม่มีพยานมาสู้บ ก็ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องที่จะ
ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้น
พิจารณาใหม่แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าว

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๒) กรณีโจทก์ไม่ทราบกำหนดนัดโดย
ชอบจึงมิได้มาศาล แต่ศาลยกฟ้อง โจทก์ไม่
อยู่ในบังคับที่จะขอให้พิจารณาใหม่ภายใน
๑๕ วัน โจทก์จึงอุทธรณ์คำพิพากษาที่ศาล
ยกฟ้องได้ (ฎีกาที่ ๑๕๗๐/๒๕๑๕)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๖๒๕/๒๕๔๕

แม้ตามคำร้องของโจทก์จะเป็นเรื่องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ แต่คำร้องก็ได้กล่าวอ้างถึงเหตุที่การพิจารณาผิดระเบียบว่าเกิดจากการส่งหมายนัดของเจ้าพนักงานศาลไม่ชอบ ไม่อาจถือว่าโจทก์ได้ทราบกำหนดนัดสืบพยานโจทก์ จึงขอให้ศาลกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ใหม่ **ซึ่งแปลได้ว่าโจทก์ประสงค์จะแสดงให้เห็นได้ว่ามีเหตุสมควร จึงมาศาลไม่ได้ และขอให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๘๑ และการที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดโดยโจทก์ไม่ทราบกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ จึงไม่อยู่ในบังคับที่โจทก์จะต้องร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๘๑**

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๓) โจทก์ต้องร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้อง

♥ กรอบเวลาที่โจทก์จะยื่นคำร้องขอให้ไต่สวนมูลฟ้อง พิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่นั้นคือภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้อง มิใช่ นับแต่วันที่โจทก์ทราบคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกฟ้องเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ แต่โจทก์มายื่นคำร้องขอเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๗ จึงเป็นการเกินกำหนดเวลา แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ตามที่โจทก์อ้างในคำร้องว่า ผู้รับมอบอำนาจโจทก์จดวันนัดผิดและแจ้งให้ ทนายโจทก์ทราบ ก็ไม่ใช่เหตุที่โจทก์จะไม่ต้องยื่น คำร้องภายใน ๑๕ วัน (ฎีกาที่ ๒๕๕๕/๒๕๓๕)

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๔) การที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาตาม กำหนดนัด โจทก์ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของ กฎหมายโดยร้องขอให้พิจารณาใหม่เสียก่อน ถ้า ศาลไม่อนุญาต โจทก์ก็จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้

หากโจทก์ข้ามขั้นตอนดังกล่าว ศาลอุทธรณ์ อาจไม่รับวินิจฉัย เนื่องจากไม่มีข้อเท็จจริงที่จะ วินิจฉัยให้

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๑๐๘/๒๕๒๘

เมื่อโจทก์ประสงค์ให้ศาลชั้นต้นยกคดีของโจทก์ซึ่งถูกยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่ โจทก์จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง เสียก่อน โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลชั้นต้นเพื่อศาลจะได้ไต่สวนคำร้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนว่ามีเหตุสมควรที่โจทก์มาศาลไม่ได้ตามกำหนดนัดดังที่กล่าวอ้างหรือไม่ แล้วจึงจะพิจารณาสั่งได้โดยถูกต้อง การที่โจทก์กลับยื่นอุทธรณ์ขอให้ศาลอุทธรณ์สั่งให้ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องโดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้อกล่าวอ้างของโจทก์ดังกล่าวเป็นความจริงเพียงใดหรือไม่ ศาลอุทธรณ์ย่อมไม่อาจวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ได้เพราะไม่มีข้อเท็จจริงที่จะวินิจฉัยให้ ฉะนั้น ที่ศาลอุทธรณ์ยกอุทธรณ์ของโจทก์โดยวินิจฉัยว่าอุทธรณ์ของโจทก์เป็นการปฏิบัติข้ามชั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงชอบแล้ว

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๕๒๘/๒๕๔๑

หมายเหตุ กรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาศาล ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ฎีกาด้วย

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ ย่อมต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

แต่การที่ศาลชั้นต้นยกคำร้องโจทก์ โดยไม่อนุญาตให้ยกคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ โจทก์อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวและศาลอุทธรณ์พิพากษายืน เช่นนี้ มิใช่กรณียกฟ้อง จึงไม่อยู่ในบังคับ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐

#ฎีกาที่ ๕๒๘๐/๒๕๕๑

คดีนี้เป็นเรื่องที่โจทก์ขอให้ยกคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องและศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ดังนี้ จึงไม่ใช่กรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์แต่ประการใด จะนำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๐ แห่ง ป.วิ.อ. มาบังคับแก่กรณีเช่นนี้หาได้ไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๕) โจทก์ต้องแสดงให้เห็นว่ามีเหตุสมควรที่ทำให้โจทก์มาศาลไม่ได้

✿ บางครั้งการที่โจทก์ไม่สามารถมาศาลตามกำหนดนัดได้นั้น อาจเพราะมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ตามสภาวะการณ์ของโจทก์แต่ละคน และแต่ละคดี ฉะนั้น กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้โจทก์สามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้พิจารณาใหม่ได้ ซึ่งคำร้องนั้นต้องแสดงให้เห็นว่ามีเหตุสมควร เช่นใดจึงทำให้โจทก์มาศาลไม่ได้เป็นสำคัญ แต่ก็ไม่ถึงขนาดต้องเป็นเหตุสุดวิสัยตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘ เช่น

✿ โจทก์มาศาลช้าไปครึ่งชั่วโมงเพราะเหตุขัดข้องการจราจรติดขัดกว่าปกติ เนื่องจากฝนตกหนักและน้ำท่วม ถือว่ามีเหตุอันสมควร (ฎีกาที่ ๖๔/๒๕๒๑)

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

กรณีมีเหตุสมควร

โจทก์และทนายโจทก์มาศาลตามกำหนดนัดแล้ว แต่คิดว่าศาลคงเลื่อนคดีเพราะจำเลยไม่มา ทนายโจทก์ จึงไปว่าความอีกศาลหนึ่ง ส่วนโจทก์แยกไปทำธุระโดยไม่ได้แจ้งเจ้าหน้าที่หรือขออนุญาตจากศาล มีเหตุสมควรที่จะยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ (ฎีกาที่ ๓๖๗/๒๕๓๐)

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

คำร้องของโจทก์ได้แสดงเหตุยืนยันว่าโจทก์ได้มาศาลตามกำหนดนัดแล้ว เพียงแต่โจทก์ยังติดการดำเนินคดีอาญาอื่น ซึ่งศาลได้นัดพิจารณาไว้ในวันเวลาเดียวกันก่อน เสร็จแล้วจึงจะมาดำเนินคดีนี้ต่อไป ซึ่งหากเป็นความจริงตามคำร้องก็นับว่ามีเหตุสมควรที่โจทก์ไม่ได้มาดำเนินคดีนี้ตามกำหนดนัด ศาลชอบที่จะไต่สวนคำร้องของโจทก์เสียก่อนจึงจะวินิจฉัยได้ว่าที่โจทก์ไม่มาดำเนินคดีนี้ตามกำหนดนัดมีเหตุสมควรหรือไม่ (ฎีกาที่ ๔๓๖๖/๒๕๔๓)

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

กรณีไม่มีเหตุสมควร

A เป็นความบกพร่องของทนายโจทก์ที่นัดช้อนกับคดีอื่น (ฎีกาที่ ๑๘๔๗/๒๕๕๐)

B โจทก์จัดจำวันนัดสืบพยานโจทก์คลาดเคลื่อน เป็นความผิดพลาดจากความไม่รอบคอบและประมาทเลินเล่อของโจทก์เอง ไม่มีเหตุสมควรที่จะยกคดีของโจทก์ขึ้นพิจารณาใหม่ (ฎีกาที่ ๕๒๘๐/๒๕๕๑ และที่ ๗๒๔/๒๕๕๘)

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๒๗/๒๕๖๕

การส่งหมายนัดไต่สวนมูลฟ้องให้โจทก์โดยวิธีปิดหมายเป็นการส่งตามภูมิลำเนาของโจทก์ที่ระบุไว้ในฟ้องโดยชอบด้วยกฎหมาย การที่โจทก์ย้ายภูมิลำเนาของโจทก์ไปอยู่ที่อื่น แต่ไม่ได้แจ้งเรื่องการย้ายภูมิลำเนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ให้ศาลทราบ ถือว่าเป็นความผิดของโจทก์เอง ไม่มีผลทำให้การส่งหมายเสียไป เมื่อโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องหรือขอเลื่อนคดี ศาลชั้นต้นชอบที่จะพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ไม่มีเหตุที่จะยกคดีขึ้นพิจารณาไต่สวนมูลฟ้องใหม่ (เป็นกรณีที่ศาลฎีกาให้ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๓ แล้วมีคำสั่งหรือคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี ศาลชั้นต้นจึงส่งหมายแจ้งวันนัดไต่สวนมูลฟ้องให้โจทก์ทราบตามภูมิลำเนาของโจทก์ที่ระบุในฟ้อง)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

#ฎีกาที่ ๒๓๕๐/๒๕๔๔

นายโจทก์ทราบวันนัดสืบพยานโจทก์โดยชอบแล้ว แต่มาถึงศาลชั้นต้นเลยกำหนดนัดไปแล้วหนึ่งชั่วโมงครึ่ง เนื่องจากรถยนต์ของนายโจทก์ขัดข้อง ซึ่งนายโจทก์สามารถจอดรถไว้ข้างทางแล้วรีบโทรศัพท์แจ้งศาลทราบทันที หรือมิฉะนั้นก็รีบเดินทางมาศาลด้วยรถยนต์รับจ้างได้ แต่นายโจทก์มิได้ดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่านายโจทก์ไม่เอาใจใส่หรือเล็งเห็นถึงความสำคัญในเวลานัดของศาล กรณีไม่มีเหตุสมควรให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

#ฎีกาที่ ๒๐๘๕/๒๕๔๗

นายโจทก์รู้ว่าตนมีอาการป่วยไม่อาจมาศาลได้ตั้งแต่ก่อนวันนัดแล้ว และยอมทราบดีว่าเหตุป่วยเจ็บเป็นเหตุที่อาจขอเลื่อนคดีได้ นายโจทก์ก็น่าจะติดต่อให้โจทก์มาศาล หรือมานำคำร้องขอเลื่อนคดีที่สำนักงานทนายความของนายโจทก์มายื่นต่อศาลอันอยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ แต่นายโจทก์ก็หาได้ยื่นคำร้องแจ้งเหตุขัดข้องให้ศาลทราบถึงเหตุแห่งความจำเป็นดังกล่าวเพื่อขอเลื่อนคดีไม่ พฤติการณ์ของฝ่ายโจทก์สอดคล้องจะเป็นการประวิงคดี ทำให้ฝ่ายจำเลยได้รับความเดือดร้อน ทั้งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลล่าช้า จึงไม่มีเหตุอันสมควรที่จะอนุญาตให้ยกคดีในส่วนของโจทก์ขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

๓. หลักเกณฑ์การตัดอำนาจของโจทก์ที่จะฟ้องจำเลย
ในเรื่องเดียวกันนั้นอีก

มาตรา ๑๖๖ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาล
ยกฟ้องดังกล่าวแล้ว จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้น
อีกไม่ได้ แต่ถ้าศาลยกฟ้องเช่นนี้ในคดีซึ่งราษฎร
เท่านั้นเป็นโจทก์ ไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการฟ้อง
คดีนั้นอีก เว้นแต่จะเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว”

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หากพิจารณาถึงคดีที่ศาลยกฟ้องโจทก์เพราะไม่มาตามกำหนดนัด
จะเห็นได้ว่า ยังไม่มีการวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีเลย จึงถือไม่ได้ว่าศาลยก
ฟ้องโดยมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง อันจะทำให้
สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ (๔) ซึ่งโจทก์
สามารถฟ้องจำเลยใหม่ได้

แต่ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติตัดอำนาจฟ้องโจทก์
ว่า ถ้าโจทก์ถูกศาลยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง แล้ว โจทก์
(หมายถึงพนักงานอัยการและราษฎรที่เป็นโจทก์) จะฟ้องจำเลยในเรื่อง
เดียวกันนั้นอีกไม่ได้ ยกเว้น ว่าถ้าคดีที่ศาลยกฟ้องนั้นเป็นคดีอาญาแผ่นดิน
ที่ราษฎรเป็นโจทก์ ย่อมไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนั้นอีก

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

แต่ถ้าคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์และถูกยกฟ้อง ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง นี้ เป็นความผิด ต่อส่วนตัว พนักงานอัยการย่อมไม่มี อำนาจที่จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้น อีก แม้ว่าราษฎรกับพนักงานอัยการจะแยก ฟ้องคนละสำนวนกันก็ตาม

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๑๖/๒๕๒๓

โจทก์ร่วมเคยเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในมูลกรณีเดียวกันกับคดีนี้มาครั้งหนึ่งแล้ว แต่ในคดีนั้นโจทก์ร่วมไม่มาตามกำหนดนัดในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ศาลพิพากษา ยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ผลแห่งคดีที่โจทก์ร่วมยื่นฟ้องจำเลยดังกล่าว นั้น ทำให้โจทก์ร่วมจะฟ้องจำเลยเรื่องเดียวกันอีกไม่ได้ เมื่อเป็นคดีความผิดต่อ ส่วนตัวย่อมตัดอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๑๖๖ วรรคท้าย สิทธิของพนักงานอัยการที่ยื่นฟ้องจำเลยในมูลกรณีเดียวกันไว้แล้วเป็นอัน ระงับไปโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าพนักงานอัยการฟ้องก่อนหรือหลังจากที่ศาลยก ฟ้องคดีของโจทก์ร่วม เมื่อพนักงานอัยการถูกตัดอำนาจฟ้องย่อมจะดำเนินคดี ต่อไปไม่ได้ ต้องยกฟ้องของโจทก์และโจทก์ร่วม

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ในการสืบพยาน เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย ภาวะแห่งจิตของพยานหรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้ว จะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ ซึ่งอาจกระทำโดยการใช้อุปกรณ์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และจะให้สอบถามผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ในการสืบพยาน ให้มีการบันทึกคำเบิกความพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุ ซึ่งสามารถถ่ายทอดออกเป็นภาพและเสียงซึ่งสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของการบันทึกได้ และให้ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาใช้การบันทึกดังกล่าวประกอบการพิจารณาคดีด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคสามและวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง
บัญญัติว่า “การพิจารณาและ
สืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผย
ต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้
เป็นอย่างอื่น”

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

๑. การพิจารณาและการสืบพยานในศาลต้องทำโดยเปิดเผยและต่อหน้า จำเลย

หลัก การพิจารณาและการสืบพยานในศาลไม่ว่าจะเป็นการสืบพยานโจทก์ พยานโจทก์ร่วม หรือสืบพยานจำเลยจะต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้า จำเลยทั้งสิ้น มิฉะนั้น กระบวนพิจารณาดังกล่าวไม่ชอบ ซึ่งปัญหานี้เป็น ปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลสูงมีอำนาจยับยั้งขึ้นวินิจฉัยและยกคำพิพากษาของศาลล่างได้ โดยให้ดำเนินกระบวนพิจารณาในชั้นตอนที่ใหม่แล้วมีคำพิพากษาต่อไปตามรูปคดี (ฎีกาที่ ๖๕๑/๒๕๔๕, ๑๘๕๘/๒๕๕๔ และที่ ๑๒๑๕๓/๒๕๕๕)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย

(๑.๑) หากไม่เป็นไปตามข้อยกเว้นที่กฎหมายบัญญัติให้ พิจารณาลับหลังจำเลยแล้ว แม้จำเลยจะให้ความยินยอมก็จะพิจารณาลับหลังจำเลยไม่ได้ (ฎีกาที่ ๑๘๕๘/๒๕๕๔)

(๑.๒) หากระหว่างพิจารณาจำเลยบางคนหลบหนี เมื่อได้ตัวมา ศาลจะนำคำเบิกความของพยานที่เบิกความไปแล้วมาใช้ยืนยันจำเลยคนที่หลบหนีไม่ได้ ต้องสืบพยานทั้งหมดต่อหน้าจำเลยที่ได้ตัวมาศาลใหม่ (ฎีกาที่ ๑๓๗๖/๒๕๕๐ และที่ ๕๘๐๐-๕๘๐๒/๒๕๕๑)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

(๑.๓) การไต่สวนเพื่อลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เนื่องจากบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลเป็นกฎหมายพิเศษที่ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้โดยการไต่สวนและไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลยดังเช่นการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป (ฎีกาที่ ๔๕๒๓/๒๕๕๓ และที่ ๑๑๕๕/๒๕๒๖)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๖๑๓/๒๕๔๓

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดต่อศาล เมื่อปรากฏต่อศาลว่าผู้ใดกระทำละเมิดอำนาจศาล จะปรากฏโดยผู้นั้นกระทำต่อหน้าศาลหรือปรากฏจากหลักฐานอื่นใด ศาลก็ย่อมสั่งลงโทษได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งข้อหาหรือส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการแต่อย่างใด เพียงแต่ศาลเรียกผู้เกี่ยวข้องมาสอบถามให้ได้ความว่าเรื่องเป็นดังที่ปรากฏในเอกสารที่น่าเสนอจริงหรือไม่ ก็สามารถสั่งลงโทษได้ เพราะบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลเป็นกฎหมายพิเศษที่ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้โดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยดังเช่นการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

(๑.๔) การที่ศาลเรียกจำนวนการสอบสวน
มาจากพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา
๑๗๕ มิใช่การพิจารณาและสืบพยาน จึง
ไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย (ฎีกาที่
๕๒๓๘/๒๕๔๗)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๒. การเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานกระทำลับหลังจำเลยไม่ได้

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคู่ความที่เกี่ยวข้องร้องขอ
หรือเมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร ศาลอาจเดินเผชิญสืบพยานหลักฐาน ...”

ศาลจะเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานหรือไม่ ถือเป็นดุลพินิจ หาก
อนุญาตให้เดินเผชิญสืบศาลก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๒ และ
มาตรา ๑๗๒ ทวิ ที่ต้องดำเนินการเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานต่อหน้า
จำเลย ดังนั้น ผู้พิพากษาที่เดินเผชิญสืบจะเดินเผชิญสืบพยานหลักฐาน
ลับหลังจำเลยไม่ได้ แม้จะโดยอาศัยความยินยอมของจำเลยที่แสดงไม่
ตั้งใจไปดูการเดินเผชิญสืบก็ไม่ได้เช่นกัน

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๓. การสืบพยานประเด็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เว้นแต่ จำเลย
ที่ได้รับอนุญาตให้พิจารณาลับหลังไม่ตั้งใจไปฟังการพิจารณา

มาตรา ๒๓๐ บัญญัติว่า “เมื่อคู่ความที่เกี่ยวข้องร้องขอหรือ
เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร ... หรือเมื่อมีเหตุจำเป็นไม่สามารถ
นำพยานหลักฐานมาสืบที่ศาลนั้น และการสืบพยานหลักฐานโดย
วิธีอื่นไม่สามารถกระทำได้ ศาลมีอำนาจส่งประเด็นให้ศาลอื่นสืบ
พยานหลักฐานแทน ให้ศาลที่รับประเด็นมีอำนาจและหน้าที่ดัง
ศาลเดิม รวมทั้งมีอำนาจส่งประเด็นต่อไปยังศาลอื่นได้

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๗๒ ทวิ ให้ส่งสำนวนหรือ
สำเนาฟ้อง สำเนาคำให้การและเอกสารหรือของกลางเท่าที่จำเป็น
ให้แก่ศาลที่รับประเด็นเพื่อสืบพยานหลักฐาน หากจำเลยต้องขังอยู่
ในระหว่างพิจารณาให้ผู้คุมขังส่งตัวจำเลยไปยังศาลที่รับประเด็น
แต่ถ้าจำเลยในกรณีตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ ไม่ตั้งใจไปฟังการพิจารณา
จะยื่นคำถามพยานหรือคำแถลงขอให้ตรวจพยานหลักฐานก็ได้ ให้
ศาลสืบพยานหลักฐานไปตามนั้น

เมื่อสืบพยานหลักฐานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นแล้ว ให้ส่ง
ถ้อยคำสำนวนพร้อมทั้งเอกสารหรือของกลางคืนศาลเดิม”

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

หลัก

การสืบพยานประเด็นของศาลที่รับประเด็นก็ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย (จำเลยที่ต้องขังและที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวด้วย) ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มาตรา ๒๓๐ วรรคหนึ่ง ระบุให้ศาลที่รับประเด็นมีอำนาจและหน้าที่ดังศาลเดิม และในวรรคสองที่ว่า หากจำเลยต้องขังอยู่ในระหว่างพิจารณาให้ผู้คุมขังส่งตัวจำเลยไปยังศาลที่รับประเด็น ยกเว้นแต่จำเลยที่เข้าเกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (ที่เพิ่มเติมใหม่) ไม่ติดใจไปฟังการพิจารณา ศาลที่รับประเด็นย่อมมีอำนาจสืบพยานลับหลังจำเลยนั้นได้

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๔. การสืบพยานทางจอภาพซึ่งถือเสมือนว่าเป็นการเบิกความในห้องพิจารณาของศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย

มาตรา ๒๓๐/๑ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลนั้น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ภายใต้การควบคุมของศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

การเบิกความตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล”

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

การสืบพยานทางจอภาพนี้ พยานอาจเบิกความที่ศาลอื่น สถานที่ทำการของทางราชการ หรือ สถานที่แห่งอื่นนอกจากศาลนั้น โดยมาตรา ๒๓๐/๑ ถือว่าการเบิกความของพยานผ่านทางจอภาพให้ถือเสมือนว่าเบิกความในห้องพิจารณาของศาล อันเป็นการพิจารณาที่ต้องกระทำโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลยแล้ว

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๕. ข้อยกเว้นของการสืบพยานโดยเปิดเผย

(๕.๑) การพิจารณาลับตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๗

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยพลการหรือโดยคำร้องขอของกลุ่มความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน”

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

มาตรา ๑๗๘ บัญญัติว่า “เมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับ บุคคลเหล่านี้เท่านั้นมีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้ คือ

- A โจทก์และทนาย
 - B จำเลยและทนาย
 - C ผู้ควบคุมตัวจำเลย
 - D พยานและผู้ชำนาญการพิเศษ
 - E ล่าม
 - F บุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องและได้รับอนุญาตจากศาล
 - G พนักงานศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ศาลแล้วแต่จะเห็นสมควร”
- ฉะนั้น แม้ศาลจะสั่งให้พิจารณาลับ แต่การพิจารณาและสืบพยานนั้นก็ยังคงกระทำต่อหน้าจำเลย เพียงแต่ได้รับยกเว้นไม่ต้องทำโดยเปิดเผยเท่านั้น

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๗๔๐/๒๕๑๘

ศาลชั้นต้นสั่งให้พิจารณานำสืบตัวจำเลยบางคนเป็นการลับ และห้ามการโฆษณาข้อเท็จจริงได้ ซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความปลอดภัยมั่นคงของราชอาณาจักร ศาลไม่กล่าวถึงรายละเอียดเรื่องราวต่าง ๆ บุคคลและสถานที่ ๆ เกี่ยวข้องไว้ในคำพิพากษา

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย

๖. ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลย

(๖.๑) การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ทวิ

มาตรา ๑๗๒ ทวิ บัญญัติว่า “ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ วรรค ๒ แล้ว เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อให้การดำเนินการพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยาน

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๒) ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลพอใจตามคำแถลงของโจทก์ว่า การพิจารณาและการสืบพยานตามที่โจทก์ขอให้กระทำไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนใด ศาลจะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นก็ได้

(๓) ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลเห็นสมควรจะพิจารณาและสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ๆ ลับหลังจำเลยคนอื่นก็ได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๔) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วย หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายความ และจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน

(๕) ในระหว่างการพิจารณาและสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

ในคดีที่ศาลพิจารณาและสืบพยานตาม (๒) หรือ (๓) ลับหลังจำเลยคนใด ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและการสืบพยานที่กระทำลับหลังนั้นเป็นผลเสียหายแก่จำเลยคนนั้น”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

การที่ศาลจะอนุญาตให้พิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยนั้น ถือเป็นดุลพินิจของศาล

 เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๑) จำกัดเฉพาะคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยานโจทก์หรือสืบพยานจำเลยก็ได้

 ผล แม้การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจะเป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

#ฎีกาที่ ๑๕๑๔๓/๒๕๕๑

ศาลชั้นต้นอนุญาตให้พิจารณาลับหลังจำเลย แต่ปรากฏว่าโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ (เดิม) ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๑๐ ปี ศาลชั้นต้นจึงไม่อาจมีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาลับหลังจำเลยและดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างหนึ่งอย่างใดลับหลังจำเลยได้...

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

...การที่ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปโดยให้ทนายจำเลยแถลงรับข้อเท็จจริงและโจทก์แถลงไม่สืบพยานปาก อ. นั้นจึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง, ๑๗๒ ทวิ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยจึงไม่ชอบ และมีผลทำให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้คู่ความมิได้ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

 เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๒) “ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลพอใจตามคำแถลงของโจทก์ว่า การพิจารณาและการสืบพยานตามที่โจทก์ขอให้กระทำไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนใด ศาลจะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นก็ได้” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยจะมีทนายความหรือไม่ เป็นการสืบพยานโจทก์ที่ไม่เกี่ยวกับจำเลยที่ไม่มาศาล

 ผล ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและสืบพยานลับหลังนั้นให้เป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

 เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๓) “ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลเห็นสมควรจะพิจารณาและสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ๆ ลับหลังจำเลยคนอื่นก็ได้” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยจะมีทนายความหรือไม่ ซึ่งเป็นการสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ลับหลังจำเลยคนอื่น

 ผล ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและสืบพยานลับหลังนั้นให้เป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

 เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๔) “จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วย หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายความและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี เมื่อจำเลยที่เจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นนั้นมีทนายความ และจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยานโจทก์หรือสืบพยานจำเลย

 ผล แม้การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจะเป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นได้ เนื่องจากจำเลยนั้นมีทนายความแล้ว

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

 เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๕) “ในระหว่างการพิจารณาและสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี เมื่อศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะขัดขวางการพิจารณา หรือออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

 ผล แม้การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจะเป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ศาลสั่งให้ออกจากห้องพิจารณา ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นได้ เนื่องจากสาเหตุมาจากตัวจำเลยเองที่ขัดขวางการพิจารณา หรือออกจากห้องพิจารณาไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลเสียก่อน

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๒) ศาลสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะ ขัดขวางการพิจารณา

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๐ บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติเรื่อง
รักษาความเรียบร้อยในศาลในประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่งมาบังคับแก่การพิจารณาคดีอาญาโดย
อนุโลม แต่ห้ามมิให้สั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณา เว้น
แต่จำเลยขัดขวางการพิจารณา”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลคดีแพ่งบัญญัติใน ป.วิ.พ. มาตรา ๓๐-๓๓

ในคดีอาญาให้นำ ป.วิ.พ. ดังกล่าวมาใช้โดยอนุโลม แต่ห้ามมิให้ ศาลสั่งให้
จำเลยออกจากห้องพิจารณา เว้นแต่จำเลยจะขัดขวางการพิจารณา ฉะนั้น แม้
จำเลยจะประพฤติตนไม่เรียบร้อยในศาลแต่ไม่ถึงขนาดเป็นการขัดขวางการ
พิจารณา ศาลก็ต้องพิจารณาและสืบพยานต่อหน้าจำเลยตามมาตรา ๑๗๒
วรรคหนึ่ง แต่ถ้าการที่จำเลยข่มขู่พยานต่อหน้าศาล อันเป็นการประพฤติตน
ไม่เรียบร้อยในศาลแล้วยังเป็นการขัดขวางการพิจารณาคดีด้วย ศาลย่อมมี
อำนาจสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาได้ ซึ่งปัจจุบันมี ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒
ทวิ (๕) ที่แก้ไขใหม่มารองรับอีกชั้นหนึ่งแล้ว

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๓) การสืบพยานและพิจารณาลับหลังจำเลยที่หลบหนี

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ทวิ /๑ (ที่เพิ่มเติมใหม่) บัญญัติว่า “ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสอง แล้ว เมื่อศาลเห็นว่าจำเลยหลบหนีหรือไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยานโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ศาลออกหมายจับจำเลย หากไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า และจำเลยมีทนายความ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ และเมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จแล้ว ให้ศาลมีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไป

การพิจารณาและสืบพยานตามวรรคหนึ่งต้องมีชัคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

จากข้อความที่ระบุว่า “ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสอง แล้ว” ทำให้เห็นว่า ต้องเป็นกรณีที่โจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่า ได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดยางานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป อันเป็นกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลแล้ว

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ซึ่งหลังจากอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังกับสอบถามคำให้การจำเลยแล้ว
แน่นอนว่าในทางปฏิบัติต้องผ่านการสอบถามจำเลยมาก่อนแล้วว่าจำเลยมี
ทนายความหรือไม่ ตามที่ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓ กำหนดไว้ และต้องปรากฏว่า
จำเลยนั้นได้แต่งตั้งทนายความไว้เรียบร้อยแล้วด้วย ไม่ว่าจะเป็ทนายความที่
จำเลยแต่งตั้งเองหรือขอให้ศาลแต่งตั้งให้ก็ตาม หลังจากนั้นจำเลยหลบหนีไป
จนศาลออกหมายจับจำเลยและไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายใน ๓ เดือน นับแต่วัน
ออกหมายจับ เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่
จะให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับ
หลังจำเลยนั้นกับมีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไปได้ (ซึ่งถือเป็นดุลพินิจของศาลที่
จะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยนั้นหรือไม่ก็ได้)

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

 มีข้อนำสังเกตว่า กฎหมายใช้คำว่า “และจำเลยมีทนายความ” ฉะนั้น ถ้าคดี
ที่จำเลยหลบหนีไปนั้นมีอัตราโทษจำคุก แต่จำเลยแสดงต่อศาลตอนสอบถาม
เรื่องทนายว่าตนไม่ต้องการทนายความ ย่อมแสดงว่าคดีที่จำเลยหลบหนีนั้น
จำเลยไม่มีทนายความ เมื่อไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายใน ๓ เดือน นับแต่วันออก
หมายจับ ศาลน่าจะทำการพิจารณาและสืบพยานลับหลังกับมีคำพิพากษาลับ
หลังจำเลยไม่ได้

 แต่ถ้าคดีที่จำเลยหลบหนีไปนั้นมีอัตราโทษประหารชีวิต หรือจำเลยที่
หลบหนีนั้นมีอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล แม้จำเลยนั้นจะมี
ทนายความ มาตรานี้ก็กำหนดชัดเจนไว้ในวรรคสองว่า ศาลจะทำการพิจารณา
และสืบพยานลับหลังกับมีคำพิพากษาลับหลังจำเลยไม่ได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๔) การสืบพยานและพิจารณาลับหลังจำเลยที่เป็นนิติบุคคล

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ทวิ/๒ (ที่เพิ่มเติมใหม่) บัญญัติว่า “ในคดีที่จำเลยเป็นนิติบุคคล ภายหลังจากที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสองแล้ว เมื่อมีกรณีที่ศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังไม่จับตัวมาได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ และไม่มีผู้แทนอื่นของนิติบุคคลมาดำเนินการแทนนิติบุคคลนั้นได้ เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ และเมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จแล้ว ให้ศาลมีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไป”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

จากข้อความที่ระบุว่า “ภายหลังจากที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสองแล้ว” ทำให้เห็นว่า ต้องเป็นกรณีที่โจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยซึ่งเป็นนิติบุคคล โดยผู้จัดการหรือผู้แทนของจำเลยนั้นได้มาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าจำเลยเป็นนิติบุคคลที่ถูกต้องจริง ให้ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้ผู้จัดการหรือผู้แทนของจำเลยซึ่งเป็นนิติบุคคลนั้นฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป อันเป็นกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลแล้ว

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ซึ่งหลังจากมีการอ่านและอธิบายฟ้องให้ผู้จัดการหรือผู้แทนของจำเลยฟัง กับสอบถามคำให้การแล้ว หลังจากนั้นผู้จัดการหรือผู้แทนของจำเลย หลบหนีไป หรือมีพฤติการณ์อื่นใดทำให้ศาลออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของจำเลยนั้น และยังไม่จับตัวไม่ได้ภายใน ๓ เดือน นับแต่วันออกหมายจับ กับไม่มีผู้แทนอื่นของจำเลยนิติบุคคลนั้นมาดำเนินการแทน เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยซึ่งเป็นนิติบุคคลที่มีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไปได้ (ซึ่งถือเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยนั้นหรือไม่ก็ได้)

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๕) การสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลย

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในการสืบพยาน เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย ภาวะแห่งจิตของพยานหรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้ว จะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ ซึ่งอาจกระทำโดยการใช้โทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และจะให้สอบถามผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ในอดีต ผลจากการต้องพิจารณาและสืบพยานต่อหน้าจำเลย ทำให้พยานบุคคลที่มาเบิกความต่อศาลต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง แต่ในโลกยุคปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาก ทำให้ศาลสามารถใช้โทรทัศน์วงจรปิด หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างอื่นที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงคำเบิกความของพยาน ซึ่งอยู่ในห้องหรือสถานที่แห่งหนึ่งไปยังห้องพิจารณาที่จำเลยอยู่ในห้องพิจารณา จึงเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้พยานต้องเผชิญหน้ากับจำเลยได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๖) การสืบพยานล่วงหน้าตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗ ทวิ

ศาลมีอำนาจสืบพยานลับหลังจำเลยได้ในกรณีที่มีการสืบพยานบุคคลไว้ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ไม่ว่าพนักงานอัยการร้องขอ หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยให้สืบก็ตาม ซึ่งถ้าหากผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกฟ้องเป็นจำเลยในเวลาภายหลัง มาตรานี้ก็ระบุให้ศาลรับฟังคำพยานบุคคลที่สืบไว้ก่อนฟ้องในการพิจารณาคดีได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่ากระบวนการสืบพยานบุคคลไว้ก่อนนั้นจะได้กระทำต่อหน้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือไม่ก็ตาม

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๕๘๐/๒๕๕๓

ก่อนฟ้องคดีต่อศาล เมื่อมีเหตุดังที่ระบุไว้ใน ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคแรก พนักงานอัยการย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งสืบพยานนั้นไว้ทันทีก็ได้ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นกรณีที่ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่หรือไม่ ประกอบกับ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคสี่ ก็ให้ศาลสามารถมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานและอ่านคำเบิกความของพยานให้พยานฟังนั้นฟังได้ แม้ผู้ต้องหาจะไม่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมตัวอยู่

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๐๒๕๔/๒๕๕๓

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคหนึ่ง การสืบพยานก่อนฟ้องคดีเป็นกรณีจำเป็นที่จะต้องเสนอพยานหลักฐานต่อศาลไว้ก่อน เพราะหากरणมีการฟ้องคดีอาจเป็นการยากแก่การนำพยานบุคคลนั้นมาสืบในภายหน้าเพื่อพิสูจน์ความผิด ซึ่งบางกรณีอาจยังไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด กฎหมายจึงบัญญัติเพียงว่า ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ก็ให้นำตัวมาศาลด้วย ดังนั้น หากไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดก็สามารถสืบพยานก่อนฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องนำตัวมาศาล

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

หมายเหตุ แต่หากรู้ตัวและถิ่นที่อยู่ของ
ผู้กระทำความผิดแล้ว แม้ไม่มีการควบคุม
ตัวไว้ ถ้าจะมีการสืบพยานล่วงหน้า ต้อง
แจ้งวันนัดสืบพยานก่อนฟ้องให้บุคคลนั้น
ทราบด้วย

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๔๐๖๓/๒๕๕๓

การที่จำเลยเข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวนในวันเกิดเหตุและได้รับการ
ปล่อยตัว แม้จะไม่ถือว่าถูกควบคุมอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวน แต่ก็เป็
กรณีที่อยู่ผู้กระทำความผิดและทราบถิ่นที่อยู่ของจำเลย อันชอบที่พนักงาน
สอบสวนหรือโจทก์ต้องแจ้งวันนัดสืบพยานก่อนฟ้องให้จำเลยทราบ ทั้งต้อง
ตั้งนายความให้จำเลยก่อนเริ่มสืบพยานก่อนฟ้อง การที่ศาลชั้นต้นไม่ได้ตั้ง
นายความให้จำเลยและมีได้ซักถามพยานโจทก์ในลักษณะซักถามพยาน
แทนจำเลย จึงไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗ ทวิ ไม่อาจรับฟังการ
สืบพยานปาก จ. ก่อนฟ้องคดีได้ คงรับฟังได้เพียงพยานบอกเล่า

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๓) นำมาตรา ๒๓๗ ทวิ ใช้บังคับกับการสืบพยานใน
กรณีอื่นด้วย

 การสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ/พยานหลักฐานอื่นตามมาตรา
๒๓๗ ตริ

 ฟ้องคดีแล้ว แต่มีเหตุจำเป็นต้องสืบพยานล่วงหน้าก่อน
ถึงวันนัดสืบพยานตามมาตรา ๑๗๓/๒ วรรคสอง **เป็น**
กรณีสืบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญในคดี
ไว้ล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดวันนัดสืบพยาน

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

พนักงานอัยการเห็นว่าพยานโจทก์มีเหตุขัดข้อง
มาศาลในวันสืบพยานไม่ได้ หรือเกรงว่าจะเป็
นการยากที่จะนำพยานนั้นมาสืบตามที่ศาลนัดไว้
พนักงานอัยการขอให้ศาลสืบพยานนั้นไว้
ล่วงหน้าได้ตามมาตรา ๕๕/๑ วรรคหนึ่ง
ประกอบมาตรา ๑๗๓/๒ วรรคสอง

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

กรณีหากเน้นเข้าไปพยานหลักฐานทาง
วิทยาศาสตร์จะสูญหายไป หรือยากแก่
การตรวจพิสูจน์ ศาลสั่งให้ตรวจพิสูจน์
ตามมาตรา ๒๔๔/๑ ไว้ก่อนได้ ทั้งนี้ตาม
มาตรา ๒๓๗ ตี ๓ วรรคสอง

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๘) การสืบพยานเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ตามมาตรา ๑๗๒ ตี ๓

เป็นกรณีพยานบุคคลเป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี กฎหมาย
บังคับให้ศาลใช้วิธีการสืบพยานสำหรับเด็กโดยเฉพาะ โดยศาล
ต้องจัด (ใช้ดุลพินิจไม่ได้) ให้พยานเด็กอยู่ในสถานที่ ๆ เหมาะสม
และศาลจะถามพยานเอง หรือจะถามผ่านทางนักจิตวิทยาหรือ
นักสังคมสงเคราะห์ก็ได้ ส่วนคู่ความให้ซักถาม ถามค้าน ถามติง
ผ่านทางนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เท่านั้น โดยมีการ
ถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณาด้วย

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

อายุของพยานเด็ก ให้นับอายุเด็กไม่เกิน ๑๘ ปี
จนถึงวันสืบพยาน/เบิกความ แม้ว่าเด็กนั้นจะ
บรรลุนิติภาวะเนื่องจากการสมรสก็ตาม หาก
ในวันที่ศาลสืบพยาน พยานเด็กนั้นมีอายุยังไม่
เกิน ๑๘ ปี ศาลถูกบังคับโดยกฎหมายต้องนำ
วิธีการสืบพยานสำหรับเด็กมาใช้ทุกกรณี

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

 เมื่อศาลจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของ
ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีที่ได้บันทึก
ไว้ในชั้นสอบสวนตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ หรือชั้นไต่สวนมูลฟ้อง
ตามมาตรา ๑๓๑ วรรคสอง ต่อหน้าคู่ความแล้ว

 ต้องถือว่าสื่อภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายหรือพยาน
นั้นเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของผู้เสียหายหรือพยานใน
ชั้นพิจารณาของศาลด้วย

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

#ฎีกาที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๕

แม้ผู้เสียหายไม่ได้เบิกความถึงการกระทำของจำเลยเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลากลางวัน แต่ตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายตามวัตถุประสงค์ซึ่งพนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกไว้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓๓ ทวิ วรรคสี่ ให้คู่ความฟังแล้ว ต้องถือสื่อภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของผู้เสียหายในชั้นพิจารณาของศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคสาม เมื่อสื่อภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลากลางวันแล้ว ต้องถือว่าผู้เสียหายเบิกความถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวในชั้นพิจารณาแล้ว

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

#ฎีกาที่ ๖๒๔๗/๒๕๖๒

ผู้เสียหายเป็นเด็กอายุ ๕ ปีเศษ มาเบิกความด้วยตนเองแล้ว แต่ระหว่างการสืบพยานไม่ให้ความร่วมมือที่จะตอบคำถาม ศาลชั้นต้นเห็นสมควรให้ถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหาย ซึ่งบันทึกไว้ในชั้นสอบสวนต่อหน้าคู่ความ ถือว่าภาพและเสียงดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความผู้เสียหายในชั้นพิจารณาของศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคสาม มิใช่พยานบอกเล่า

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ยกเว้นกรณีที่เด็กนั้นเป็นจำเลย

มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เว้นแต่ในกรณีที่จำเลย
อ้างตนเองเป็นพยาน ในการสืบพยานเด็ก...” แสดงว่า วิธีการ
สืบพยานเด็กนี้ใช้กับการสืบพยานเด็กที่อายุไม่เกิน ๑๘ ปี ทุกกรณี
ยกเว้นกรณีเดียว คือ กรณีที่จำเลยอ้างตนเองเป็นพยาน เพราะการ
สืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลยตามมาตรา ๑๗๒
วรรคหนึ่ง ไม่อาจแยกเด็กที่เป็นจำเลยออกไปไว้ในสถานที่อื่นได้ ทั้ง
การออกแบบการสืบพยานเด็กนี้มีวัตถุประสงค์ใช้สำหรับพยานเด็กที่
เป็นโจทก์ โจทก์ร่วม ผู้เสียหาย หรือพยานเท่านั้น

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๕) กรณีไม่ได้ตัวพยานที่เป็นเด็กมาเบิกความ

มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่ได้ตัวพยาน
มาเบิกความตามวรรคหนึ่งเพราะมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง ให้ศาลรับ
ฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานนั้นในชั้นสอบสวนตาม
มาตรา ๑๓๓ ทวิ หรือชั้นไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๗๑ วรรค
สอง เสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณา
ของศาล และให้ศาลรับฟังประกอบพยานอื่นในการพิจารณา
พิพากษาคดีได้”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๓๕/๒๕๕๑

โจทก์อ้างส่งวิดีโอเทปบันทึกภาพถ่ายระหว่างการสอบสวนผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๓ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพันตำรวจตรี ม. ได้สอบคำให้การของผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๓ โดยชอบต่อหน้าพนักงานอัยการและนักจิตวิทยา ซึ่งศาลมีอำนาจรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานปากผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๓ ได้เสมือนผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๓ ซึ่งต่างเป็นเด็กมาเบิกความในชั้นพิจารณาของศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคสี่ แต่โจทก์จะต้องมีพยานหลักฐานอย่างอื่นมาประกอบด้วย จึงจะทำให้พยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักมั่นคงรับฟังได้ว่าจำเลยร่วมเป็นคนร้ายได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

กรณีไม่ปรากฏว่าที่ไม่ได้ตัวพยานเด็กมาเบิกความ
เป็นเพราะเหตุใด โดยแถลงต่อศาลเพียงลอย ๆ ว่า
ยังไม่ทราบที่อยู่ กรณียังไม่ถือว่าเป็นเหตุจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะให้ศาลรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การ
เสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความของพยานนั้นใน
ชั้นพิจารณาของศาลได้ (ฎีกาที่ ๔๑๑๒/๒๕๕๒)

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๑๐) กรณีสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี นอกศาลตาม
มาตรา ๒๓๐ และมาตรา ๒๓๐/๑ ประกอบมาตรา ๑๗๒ จัตวา

การเดินทางสืบพยานเด็ก หรือสืบพยานประเด็นที่เป็น
เด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี (มาตรา ๒๓๐) และการประชุมทางจอภาพ
(มาตรา ๒๓๐/๑) มาตรา ๑๗๒ จัตวา บัญญัติว่า “ให้นำ
บทบัญญัติในมาตรา ๑๗๒ ทรี มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การ
สืบพยานนอกศาลในคดีที่พยานเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฉะนั้น กรณีเดินทางสืบพยานเด็ก หรือสืบพยานประเด็น
ที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ศาลต้องใช้วิธีการสำหรับเด็ก
โดยเฉพาะ โดยศาลต้องจัด (ใช้ดุลพินิจไม่ได้) ให้พยานเด็ก
อยู่ในสถานที่ ๆ เหมาะสม และศาลจะถามพยานเด็กเอง
หรือจะถามผ่านทางนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์
ก็ได้ ส่วนคู่ความให้ซักถาม ถามค้าน ถามติงผ่านทาง
นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เท่านั้น โดยมีการ
ถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณา

